

A pszichológia szakos alapképzés 4. félévét töltöttem Rómában az Erasmus ösztöndíjjal. Itt a KRE-nek egyetlen partnerintézménye van, rövidített nevén a LUMSA. Ez egy katolikus gyökerekkel rendelkező magánegyetem, ahol egyébként a nemzetközi kommunikáció szak az egyik legjelentősebb, és az olasz diákok, illetve a szüleik súlyos tízezreket fizetnek euróban egy reménybeli diplomata-, politikusi, vagy EU-s közhivatalnoki pálya reményében. Az erasmusos diákokat ez természetesen nem érinti anyagi értelemben, viszont én is, és mások is érezték az olasz fizető diákok részéről bizonyos mértékű elkülönülést, ami elképzelhetően csekélyebb lehet egy állami egyetemen.

Oktatás

Mivel a KRE weboldalán olvasható beszámolók nagyon sokban egyeznek az én élményeimmel és esetleges tanácsaimmal, elsőnek egy eddig sehol nem olvasható, szerintem figyelemreméltó információval szolgálnék, amit én nem tudtam előre: tehát, a Lumsán a járvány óta kötelező az oktatóknak hibrid módon tartaniuk az óráikat (azaz a tanteremben is, de online is részt lehet venni rajtuk). Ez a gyakorlatibb, workshop típusú kurzusokra is vonatkozik, és a tantermeket is kellőképpen felszerelték hozzá több kamerával, mikrofonnal és hasonlókkal. Ezt amiatt lehet hasznos tudni, mert így nem kell annyira aggódni azon, ha esetleg félév elején nem sikerül azonnal szállást foglalni, vagy ha az embernek évközben néhányszor máshova kell utaznia. A dolog hátránya (az órák minőségére és jellegére gyakorolt hatásán kívül), hogy a kényelem nagy úr: sok hallgató választja inkább az online formát, és így kevésbé, vagy kevesebbekkel alakulhat ki valamilyen közösségiség az adott kurzust felvett hallgatók közt.

A Lumsa teljes alapszakos tantárgykínálatát kínálja erasmusos hallgatóknak is, azonban az angol nyelven hallgatható kurzusok aránya jóval kisebb, különösen pszichológiai témakörökben. Ennek az a sajnálatos következménye, hogy ezek között elvétve lehet olyanokat találni, amelyekkel kiválthattam volna valamelyik KRE-s kötelező kurzust. A Lumsán elvégzett tantárgyaimat így csak 3 kreditese „szabadon választható” tanegységként tudtam elismertetni, hiába voltak azok eredetileg 6, vagy 9 kreditesek.

Az oktatás színvonalát változónak találtam, semmi esetre sem mondanám, hogy magasabb, mint bármelyik nagyobb olaszországi állami egyetemen. Sok oktató küzd az angol nyelvvel, és inkább hagyatkozik az előre elkészített PPT felolvasására, mint hogy egy lendületesebb és interaktívabb előadást tartson. Ez összhangban van azzal az egyébként is megtapasztalható körülménnyel, hogy az olaszok átlagos angolnyelv-tudásszintje a statisztikákban az EU-s országok listáján rendre [a legalacsonyabbak között található](#). Az okok [sokrétűek](#), köztük a nyelvtanár-hiánnyal, az oktatásmódszertannal és a kulturális hagyományokkal. A legrosszabb tapasztalatom ezen a téren egy nyugdíjazott diplomata oktatóval volt, aki előadás gyanánt az interneten elérhető, mások által írt esszéket olvasott fel az asztalánál ülve, a papírokba mélyedve, a témába vágó kérdésekre viszont alig-alig tudott válaszolni az ott ülő olasz diákok tolmács-segítségére nélkül.

Sajnos az a fél év alatt megszerzett nyelvtudás, amennyit olasz nyelvkurzusokon szereztem a kiutazást megelőzően, nyilvánvalóan nem volt elegendő hozzá, hogy esetleg olasz nyelvű kurzusokat is végezzek, így azok színvonaláról nem tudok nyilatkozni, de nem lepne meg, ha valamennyivel magasabbak lennének. Az egyensúly kedvéért megjegyzem, hogy hallottam jó angoltudású előadókat is, de ők tipikusan nem elsősorban hivatásos egyetemi oktatók, hanem a versenyszférában dolgozó meghívottak.

Az a kérdés persze felvethető, hogy miért megy Olaszországba erasmusra, aki nem beszél jól olaszul, de azért ha például Magyarországra, Lengyelországra, vagy Dániába érkező nemzetközi diákokat

képzelnék el, akkor az ő esetükben nem annyira merül fel bennünk, hogy miért nem tanulták meg a fogadó ország nyelvét, és jellemzően ők egyszerűbben boldogulnak ott az angoltudásukkal, mint amennyire Rómában tudnának.

A pszichológiai témájú tantárgyakhoz kapcsolódóan még az volt az észrevételem, hogy az angolul elérhető kurzusok gyakorlatilag semmiféle előzetes pszichológiai tanulmányokat nem feltételeztek, és nem követeltek meg (felvehették őket bármilyen egyéb szakra járó erasmusos hallgatók is), így sokszor tértek ki az oktatók olyan részletekre, amikkel bármilyen pszichológia alapszakos hallgató már az első tanévben bőven foglalkozott, például a szociálpszichológia, az érzékelés, vagy a kutatómódszertan alapjaival. Ez lehet, hogy a mesterszakon felvehető angol nyelvű kurzusok esetében már nem így lett volna, de sajnos alapszakosként azokat én nem vehettem fel.

Számonkérés

Felvettem olyan kurzusokat is, ahol az érdemjegyet az órák során elvégeztem, vagy házi feladatként adott csoportmunkák elvégzésével lehetett megszerezni, ezeken a vizsgák inkább szimbolikusok voltak, ahol a korábban leadott munkákat kellett csak bemutatni. Az előadás jellegű kurzusok esetében viszont olyanfajta jelenléti szóbeli vizsgákat kellett tenni, amikkel a magyarországi oktatásban ma már ritkán találkozni: nincs tételhúzás és nincs felkészülési idő, hanem az oktató vagy más vizsgabiztosok (akiket akár nem is látott a hallgató korábban évközben) bármit kérdezhet az anyagból, és 2-3-4 téma átbeszélése, 10-15 perc után ad erre értékelést. Az biztos, hogy az erasmusos diákokkal nem bántak rettentő szigorúan, én egyáltalán nem hallottam olyanról, akit egy efféle szóbeli vizsgán például megbuktattak volna.

Szállás

A lakásválság, tehát, hogy átlagos bérből élő emberek csak küzdelmesen, vagy egyáltalán nem találnak a városban számukra megfizethető szállást, Rómát is ugyanannyira, vagy még erősebben érinti, mint Budapestet. Így a szálláskeresés erasmusos diákként is nagy kihívás, kollégiumi szobára nincs sok esély, érdemes hónapokkal a kiutazás előtt elkezdni foglalkozni a témával, és kitartóan tűrni a frusztrációt. A Facebookcsoportok sajnos tele vannak csalókkal, valamivel jobb lehetőség lehet például erasmusos whatsapp-csoportokban figyelni a távozó diákok után felszabaduló szobák meghirdetését. Én végül nem így, hanem a Spotahome oldalán találtam többheti küszködés (szűkös választék, és a foglalásaim indoklás nélküli elutasításai) után, egyébként négy hónappal a kiutazás előtt.

Azt előzetesen nem gondoltam volna, különösen nem egy tavaszi félévre eső utazásra gondolva, hogy többet fogok fájni, mint Budapesten, a jelenlegi világgazdasági/világpolitikai helyzetben már a téli hónapokban is hatóságilag korlátozták, naponta mettől meddig, és összesen hány órán át szabad fűteni, amit a társasház központilag vezérelt rendszerében be is tartottak, majd áprilistól kezdve a fűtést teljesen kikapcsolták, szintén egy rendeletnek engedelmessé. Abban az áprilisban, amikor még bőven előfordultak 2-3 fokos éjszakák, és 15 fokos nappalok. Mindegy, végül meguntam a didergést, és vettem egy hőventilátort, ajánlom mindenkinek.

A legfontosabb tanácsom másoknak az volna, hogy aki nem szeretne mindenhova 30-40 perccel hamarabb elindulni az átlagos menetidőre rászámolva, vagy ugyanennyit gyakran késni, feltétlen valamilyen metrómegálló közelében keressen szállást, sorrendben először az „A”, aztán a „B”, vagy utolsósorban a „C” metró vonalán. Ez nekem szerencsére sikerült, a rossz tapasztalatokat más diákoktól gyűjtöttem, illetve olyankor találkoztam velük, amikor mégis busz vagy villamos használatára kényszerültem valamilyen úticél miatt. Ezzel átváltok a következő témára, ami a

Közlekedés

Rómában a buszok és villamosok rendkívül megbízhatatlanul járnak (ha járnak), a Google Maps vagy más alkalmazások menetidő-kalkulációját egyáltalán nem szabad komolyan venni, és fontos esetben

inkább hosszú várakozási időkkel érdemes számolni. Valamivel pontosabb járatinformációkat ad a „Moovit”, illetve a „Probus” mobilalkalmazás, de azoknak a használata sem garantál semmit. Csak a metrók biztosítanak valamivel kiszámíthatóbb körülményeket, viszont a reggeli és délutáni csúcsidőben Tokióra emlékeztető, null-intimszférájú egymáshoz préselődésben lehet részünk, illetve megtörténhet, hogy nem tudunk felszállni. Ilyen egyébként az éjszakai buszokon is gyakorta előfordul.

Ebből fakadóan sajnálatosan sok római lakos választja az autózást nappal is és éjjel is, így az utcákon egy gyalogos igen magas zajterhelésnek és légszennyezésnek van kitéve, valamint fokozott veszélynek is, mert a zebrákon kötelezően neki járó elsőbbséget jobbra csak határozott úttestre lépéssel tudja kikényszeríteni, utolsó pillanatokban lefékező, vagy őt kikerülni igyekvő járművek között. De biciklivel, vagy elektromos rollerrel közlekedni sem biztonságosabb. Mindig ajánlott az óvatosság, én sajnos láttam is zebrán elgázolt, földön fekvő gyalogossal mentőre várakozókat az utcámban, és két diák ismerősömnek volt végtelen (szerencsére nem tragikusan súlyos) balesete autók hibájából, miközben ők biciklivel, illetve gördeszkával közlekedtek.

Társasági élet

A Lumsa dolgozói, illetve diákjai a gyakorlatban nem tesznek sokmindent a nemzetközi diákok közösségi életéért. Viszont számos szervezet, köztük a nonprofitnak számító ESN (Erasmus Student Network), a for-profit modellt követő ERA (Erasmus Roma Association) és a számomra legkevésbé rokonszenves ELR (Erasmus Life Roma) verseng a nemzetközi diákok figyelméért és pénzéért. Érdemes az [Instagram-oldalaikat követni](#), illetve a Whatsapp-csoportjaikba belépni, és a kiutazást követően az ingyenesen kínált városi sétákon, illetve vacsorákon, bulikon, egynapos vagy többnapos utazásokon résztvenni, így hamar összegyűjthető annyi kedves ismerős, akikkel már önállóan is könnyedén lehet találkozgatni és programokat szervezni. Az én legjobb élményeim a kiutazás során ezekhez a „felőtt osztálykirándulásokra” emlékeztető utazásokhoz, illetve a saját szervezésű találkozókhoz kötődtek. Az említett szervezetek által minden hétköznapra meghirdetett bulik ismerősök szerzésére és a velük való találkozásra abszolút alkalmasak, viszont zeneileg meglepően egyhangúak, így én ezeken a buborékokon kívül is igyekeztem felfedezni a kínálatot, ami arra is jó volt, hogy helybéli barátaim is lettek a szemeszter végére. (Ideálisan erre az egyetemi közeg is alkalmas lenne, de a korábban említett körülmények miatt ez a Lumsa esetében nem így volt.)

Biztonság

Ahogy az a kedvelt turisztikai célpontok esetében lenni szokott, Rómában is sokan esnek áldozatul zsebtolvajoknak. Nem segít, hogy köztéri kamerából sincs sok, és a rendőrség sem bánik különösebben segítőkészen az áldozatokkal, illetve szigorúan az elkövetőkkel. Én megúsztam, de nagyon sok erasmusos diáknak nem volt ilyen szerencséje, hetente hallottam 1-2 esetről az ismerőseim vagy az ő ismerőseik köréből. Tipikusan széktámlára tett női táskák tűntek el, valamint kabátzsebből vagy táskából kihalászott telefonok, pénztárcák és bankkártyák. Érdemes az értékeket elülső nadrágzsebben tartani (akinek van), illetve szinte mindig tudatában lenni ennek a kockázatnak, és mindig figyelni a fontos holmijainkra, valamint a körülöttünk és mögöttünk lévő emberekre.

Hogy nekem se legyen teljes az örömöm, én az utcán parkoló autót találtam egyik este bezúzott oldalsó ablakkal, hiába nem volt semmilyen érték odabent. Ez szintén nem ritkaság, és szintén nem sokat tud vagy akar kezdeni vele a rendőrség. (Egyébként az autót alig használtam végül, mert a kisebb-nagyobb kirándulások jelentős részét vonattal vagy busszal volt célszerűbb bonyolítani, városon belül pedig a dugók és a kevés parkolóhely miatt nem volt praktikus. Előzetesen erősen felülbecsültem, hogy mennyit fogom az autót használni. Nem feltétlen mondanám, hogy érdemes kihoznia még annak se, aki megteheti.)

Anyagiak

Az Erasmus-ösztöndíj egészét, vagy nagy részét valószínűen elveszi a szállásköltség. Habár a bolti élelmiszerárak jellemzően nem magasabbak, mint Magyarországon (különösen, hogy időközben odahaza is nyugat-európai szintre drágultak), egészen biztos, hogy az otthontól távol több költségünk lesz, a szabadidős programok, a gyakoribb vendéglátásban étkezés miatt is, illetve váratlan beszerzendők miatt is. Ajánlott ezzel tisztában lenni, és további forrásokat keríteni megtakarítás, munka, vagy családi segítség által. Nem szeretnék pontos számokat mondani, hiszen ez egyénileg változó, iránymutatónak annyit, hogy egy olcsóbb helyen egy főétel és egy ital biztos, hogy elvisz 20 euró körüli összeget, illetve, hogy egy szervezett háromnapos kirándulás ára jellemzően 200 euró környékén volt. Az említett erasmusos diákokat kiszolgáló szervezetek által hirdetett bulikon kb. feleannyiba kerülnek az italok, mint a helyiek által látogatott eseményeken, de rosszabb minőségű alapanyagokból készültek.

Leterheltség

Abból fakadóan, hogy nem szerettem volna csúszni a tanulmányaimmal, és nem voltak a Lumsán az otthoniakat helyettesítő kurzusok, tehát szinte az összes 4. féléves KRE-s tárgyat is elvégeztem távolról, valamint, hogy rászorultam, hogy dolgozzak a kiutazás alatt (az addigi munkahelyemen, távmunkában), a szorgalmi időszak alatt az átlagos erasmusos diákokhoz képest leterheltebb, így általában fáradtabb voltam, és kevesebb szabadidő jutott nekem. Ezt a kevés szabadidőt nagyon igyekeztem kihasználni, viszont értelemszerűen ez is a kipihenségem rovására ment. Nem tudtam beilleszteni az időmbe az olasznyelv-tanulás folytatását sem, pedig ez nagyon hasznos lett volna. Csak május végétől, miután véget értek a római és az otthoni kurzusok, és levizsgáztam Budapesten a szükséges tantárgyakból, tudtam kicsit fellélegezni. Azt tanácsolom, hogy a lehető legjobb erasmusos félév érdekében aki megengedheti magának, hogy ne dolgozzon – ne tegye; aki megengedheti magának, hogy késsen a KRE-s tanulmányaival – foglalkozzon velük később.

Végezetül

A beszámolómban sokkal több negatívum kap szerepet, mint a KRE oldalán olvasható többi hasonló írásban. Ennek nem az az oka, hogy el akarom venni mások kedvét Rómától, és az sem igaz, hogy összességében ne éreztem volna jól magam egész gyakran a szemeszter során. Ugyanakkor nem akartam a többi beszámoló után még huszadszorra leírni olyan nyilvánvaló információkat, mint hogy a városban rengeteg a lenyűgöző hely, és széles a kulturális és társasági események választéka. Illetve szerettem volna reális képet láttatni róla, hogy a Lumsa szakmai szempontból olaszul nem jól beszélő pszichológushallgatók számára tényleg nem biztos, hogy a legelőnyösebb választás. Kapcsolatban álltam a szintén Rómában található Sapienza egyetemre járó erasmusos pszichológushallgatókkal is, és annak az egyetemnek a közösségi élete, és az angol nyelvű kurzuskínálata is vonzóbbnak tűnt. Én mindenképp szerencsésnek találnám, ha a KRE tovább tudná szélesíteni a jövőben a nagyvárosokban lévő erasmusos partnerintézményeinek a választékát, ugyanakkor az elmúlt év bel- és külpolitikai eseményeit figyelve már annak is örülni lehet, hogy nálunk egyelőre még megmaradtak az eddigi lehetőségek. Biztatom a türelmes olvasót, hogy használja ki őket.